

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Університет Ауреля Влайку (Румунія)
Центральна бібліотека Болгарської академії наук (Болгарія)
Коледж Санта-Фе (США)
Державний університет Сан-Паулу (Бразилія)
Університет Метрополітен Лондон (Великобританія)
Західноукраїнський національний університет (Тернопіль)
Державний архів Полтавської області
Центральна бібліотека Полтавської міської територіальної громади

Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи

**МАТЕРІАЛИ
VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

23 листопада 2023 року

Полтава

ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДОКУМЕНТОЗНАВЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Наукова термінологія це вищий продукт людського мислення, який відтворює досягнення науки і техніки на різних етапах соціального розвитку. Історія і культура народу закодовані саме в термінології. Основу кожної термінологічної системи складають національні слова, які вже ввійшли до наукового вжитку. Українська наукова мова виникла на основі "найстаріших зразків актового язика і юридичної термінології дохристиянської Русі 10 в." (І.Франко). Термінологічна лексика в українській мові формувалася впродовж століть.

Початкові спроби створити українську наукову термінологію здійснювалися з середини XIX століття. У журналі "Основа" з'явилася стаття М. Левченка "Замітка про русинську термінологію", у якій висловлювалася необхідність створення зрозумілої для простих людей наукової термінології. М. Левченко пропонував використовувати в українській термінології власні слова, відкидаючи іноземні запозичення, особливо ті, які ускладнюють народне мовлення. Рецензія П. Єфименка на цю статтю наголошувала на необхідності створення російсько-українського словника наукової термінології.

Перша спроба реалізації ідеї створення такого словника відбулася в 1894 році з виданням М. Левченком "Опита русско-украинского словаря". У словнику було включено небагато фахових термінів іноземного походження, але вони перекладалися українськими новотворами, які не завжди були вдалими і точними.

Ідею створення термінологічного словника підтримав І.Г. Верхратський на Західній Україні, який в 1864-1879 рр. видавав "Початки

до уложення номенклатури і термінології природної". Вважається, що цей вчений є фундатором української наукової термінології.

З 90-х років Львівське наукове товариство імені Т.Г.Шевченка систематично займалося термінологічною роботою з метою розвитку науки українською мовою. У записках органу регулярно друкувалися матеріали з української наукової термінології, представлені фахівцями з технічних і природничих галузей знань.

Активізації термінологічної діяльності сприяло утворення наукових товариств у Східній Україні (1913 – Київ, 1918 – Луганськ). В умовах обмеження дії законів щодо української мови в Російській імперії з'явилися гуртки та товариства, спрямовані на створення національної термінології.

У 1918 р. було створено Термінологічну комісію при Київському науковому товаристві, яка об'єднала різні гуртки, комісії та окремих осіб, що займалися термінологією. Також була створена Орфографічно-термінологічна комісія при Академії наук, яка здійснювала роботу над теорією та практикою термінології [1, с. 111].

У серпні 1918 року було засновано Термінологічну комісію при Київському науковому товаристві, яка активно працювала над створенням української наукової термінології. Однією з її ключових завдань було об'єднання різних груп та осіб, які займалися термінологією. Окрім того, при Академії наук було створено Орфографічно-термінологічну комісію.

У 1921 році дві термінологічні комісії об'єдналися в Інститут Української Наукової Мови. Цей інститут, заснований при Академії наук, мав шість відділів та 84 секції. Його завданням було укладання термінологічних словників з різних галузей науки і техніки. Протягом свого існування працівники інституту видали понад 40 таких словників. У 1928 році була опублікована "Інструкція для укладання словників в ІУНМ", яка містила теоретичні засади термінотворення. Зокрема

вказувалося на необхідність використання лексичного матеріалу конкретної мови та творення нових термінів з кореневих мовних основ.

Проте з ліквідацією Інституту Української Наукової Мови в 1930 році розвиток української термінології пережив застій. Спроби нормалізації термінологічної сфери в Україні продовжилися лише з отриманням незалежності у 1991 році.

Після незалежності стали з'являтися нові перекладні галузеві термінологічні словники, проте проблеми української термінології залишилися. Зокрема існуюча термінологія не завжди є впорядкованою, що ускладнює фахове спілкування та укладання технічної документації. Проведення термінологічних конференцій, видання термінологічних словників сприяє обговоренню проблем і виробленню стандартів української науково-технічної термінології.

Людмила Мартиросян

м. Полтава

МЕДІАТЕКСТ ЯК БАЗОВИЙ ЕЛЕМЕНТ МЕДІАКУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК

Медіасфера не має професійної спрямованості оскільки вона, як правило, інтегрується в різні сфери освітньої діяльності, при цьому основним засобом формування медіасфери незмінно виступає медіатекст, що має сукупність стійких характеристик, пов'язаних із функціональною визначеністю сучасних засобів масової інформації.

Забезпечуючи системний науковий підхід до вивчення мови ЗМІ, лінгвісти вивчають функціонально-стильові особливості мови засобів масової комунікації (ЗМК), типологію медійних текстів і лінгвомедійні технології.

Поняття «медіатекст» у сучасній лінгвістиці вперше було використано лише в кінці ХХ ст., проте з кожним роком воно повертає до себе все